

BUXORO DAVLAT UNIVERSITETINING XALQARO HAMKORLIKNI RIVOJLANTIRISH VA TURIZM TA'LIMINI TRANSFORMATSIYA QILISH ISTIQBOLLARI

Annotatsiya. Mazkur maqolada Buxoro davlat universitetida xalqaro akademik hamkorlikni rivojlantirish va turizm ta'limini zamonaviy talablar asosida transformatsiya qilish istiqbollari yoritilgan. Avstriyaning Salzburg shahrida tashkil etilgan "Xalqaro murabbiylarni tayyorlash" dasturida o'zlashtirilgan ilg'or tajribalarni universitet ta'lim va ilmiy-tadqiqot faoliyatiga integratsiya qilish imkoniyatlari tahlil qilingan. Shuningdek, xalqaro tajribani turizm ta'limi mazmuniga integratsiya qilish, raqamli va amaliy kompetensiyalarni rivojlantirish, ta'lim-fan-biznes hamkorligini kuchaytirish, qo'shma ilmiy tadqiqotlar va xalqaro ta'lim dasturlarini kengaytirish masalalari ochib berilgan. Mazkur yondashuvlar Buxoro davlat universitetini xalqaro tajribani o'zlashtiruvchi muassasadan turizm ta'limi va ilmiy tadqiqotlar sohasida innovatsion bilim hamda yechimlarni yaratuvchi xalqaro akademik markazga transformatsiya qilishga xizmat qilishi asoslangan.

Kalit so'zlar: Buxoro davlat universiteti, xalqaro hamkorlik, turizm ta'limi, ta'lim transformatsiyasi, akademik mobillik, Salzburg tajribasi, bilimlar transferi, raqamli turizm ta'limi, sun'iy intellekt, barqaror turizm, mehmondo'stlik innovatsiyalari, xalqaro ta'lim, qo'shma tadqiqotlar, ta'lim-biznes hamkorligi.

Аннотация. В данной статье рассматриваются перспективы развития международного академического сотрудничества и трансформации туристского образования в Бухарском государственном университете в соответствии с современными требованиями. Проанализированы возможности интеграции передового опыта, полученного в рамках программы «Подготовка международных тренеров», организованной в городе Зальцбург (Австрия), в образовательную и научно-исследовательскую деятельность университета. Особое внимание уделено вопросам внедрения международного опыта в содержание туристского образования, развития цифровых и практических компетенций, укрепления взаимодействия в системе «образование – наука – бизнес», расширения совместных научных исследований и международных образовательных программ. Обосновано, что данные подходы способствуют трансформации Бухарского государственного университета из учреждения, осваивающего международный опыт, в международный академический центр, создающий инновационные знания и решения в области туристского образования и научных исследований.

Ключевые слова: Бухарский государственный университет, международное сотрудничество, туристское образование, трансформация образования, академическая мобильность, опыт Зальцбурга, трансфер знаний, цифровое туристское образование, искусственный интеллект, устойчивый туризм, инновации в сфере гостеприимства, международное образование, совместные исследования, сотрудничество образования и бизнеса.

Abstract. This article examines the prospects for developing international academic cooperation and transforming tourism education at Bukhara State University in accordance with contemporary requirements. It analyzes the opportunities for integrating advanced experience gained through the "International Trainer Training" programme organized in Salzburg, Austria, into the university's educational and research activities. Particular attention is paid to integrating international experience into the content of tourism education, developing students' digital and practical competencies, strengthening education-science-business cooperation, and expanding

joint research initiatives and international educational programmes. The article substantiates that these approaches can contribute to the transformation of Bukhara State University from an institution primarily adopting international experience into an international academic center that generates innovative knowledge and solutions in the fields of tourism education and scientific research.

Keywords: Bukhara State University, international cooperation, tourism education, educational transformation, academic mobility, Salzburg experience, knowledge transfer, digital tourism education, artificial intelligence, sustainable tourism, hospitality innovation, international education, joint research, education–business cooperation.

Kirish. Bugungi globallashuv va raqamli transformatsiya sharoitida oliy ta'lim muassasalarining xalqaro ta'lim makoniga integratsiyalashuvi, ilg'or xorijiy tajribalarni milliy ta'lim tizimiga moslashtirish hamda ta'lim, fan va ishlab chiqarish o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish muhim strategik vazifalardan biriga aylanmoqda. Ayniqsa, turizm va mehmondo'stlik sohasi jadal rivojlanib borayotgan sharoitda ushbu yo'nalish uchun raqobatbardosh, raqamli texnologiyalarni puxta egallagan, innovatsion fikrlaydigan hamda xalqaro professional muhitda faoliyat yurita oladigan mutaxassislarni tayyorlash oliy ta'lim oldiga yangi talablarni qo'yimoqda.

Buxoro boy tarixiy-madaniy merosi va turistik salohiyati bilan xalqaro turizmning muhim markazlaridan biri hisoblanadi. Bu esa Buxoro davlat universitetida turizm ta'limini hududning real turistik imkoniyatlari, xalqaro tajriba va zamonaviy mehnat bozori ehtiyojlari bilan uyg'unlashtirish zaruratini yuzaga keltiradi. Shu jihatdan universitetning xalqaro hamkorligini faqat akademik aloqalarni kengaytirish vositasi sifatida emas, balki yangi ta'lim texnologiyalari, ilmiy g'oyalar, innovatsion loyihalar va ilg'or boshqaruv tajribalarini transfer qilish mexanizmi sifatida rivojlantirish muhim ahamiyat kasb etadi.

2026-yil 10–28-avgust kunlari Avstriyaning Salzburg shahrida tashkil etilgan “Xalqaro murabbiylarni tayyorlash” dasturida BuxDU vakillarining ishtiroki bu boradagi xalqaro tajribani o'rganish va uni universitet faoliyatiga tatbiq etish uchun yangi imkoniyatlarni yuzaga keltiradi. Mazkur tajribani “Salzburg → Bukhara Knowledge Transfer” tamoyili asosida ta'lim jarayoniga olib kirish, professor-o'qituvchilar o'rtasida ommalashtirish, talabalar loyihalari, yangi o'quv modullari va qo'shma tadqiqotlarga transformatsiya qilish universitetning institutsional rivojlanishiga xizmat qiladi.

Shu nuqtayi nazardan, BuxDUda “Digital Tourism Education”, “Sustainable Tourism Lab”, “Hospitality Innovation Hub”, “International Trainer Academy” hamda “Bukhara International Tourism Education & Research Hub” kabi tashabbuslarni rivojlantirish turizm ta'limini xalqaro standartlar va zamonaviy tendensiyalar asosida transformatsiya qilishning istiqbolli yo'nalishlari sifatida qaraladi.

Mavzuning dolzarbligi. Mavzuning dolzarbligi, birinchi navbatda, zamonaviy turizm industriyasida yuz berayotgan **raqamlashtirish, sun'iy intellekt texnologiyalarining joriy etilishi, barqaror turizm tamoyillarining kuchayishi, xizmatlar individuallasuvi va turistik mahsulotlarni innovatsion boshqarish** kabi jarayonlarning mutaxassislar tayyorlash mazmunini yangilashni talab etayotgani bilan belgilanadi. Natijada turizm ta'limida nazariy bilim berish bilan cheklanmasdan, talabalarning raqamli, kommunikativ, tadbirkorlik, tadqiqotchilik va amaliy kompetensiyalarini kompleks rivojlantirish zarurati kuchaymoqda.

Ikkinchidan, Buxoro hududining turistik salohiyatidan ta'lim va ilmiy tadqiqotlar uchun “real laboratoriya” sifatida foydalanish imkoniyatlari mavjud. Xalqaro tajribalarni mahalliy turizm muammolari bilan uyg'unlashtirish orqali barqaror turizm, destination management, mehmondo'stlik menejmenti, raqamli marketing va turistik xizmatlar innovatsiyalariga yo'naltirilgan yangi tadqiqot va ta'lim modellarini yaratish imkoniyati yuzaga keladi.

Uchinchidan, xorijiy tajribani individual malaka oshirish natijasi sifatida emas, balki institutsional bilim kapitaliga aylantirish mexanizmini shakllantirish dolzarbdir. Salzburgda o'zlashtirilgan bilimlarni yangi o'quv modullari, master-klasslar, “train-the-trainer” dasturlari,

biznes keyslar, talabalar loyihalari va qo'shma ilmiy tadqiqotlarga transformatsiya qilish xalqaro hamkorlikning amaliy natijadorligini ta'minlash imkonini beradi.

Shu bois, Buxoro davlat universitetining xalqaro hamkorligini yangi bosqichga olib chiqish, xalqaro tajriba transferining samarali mexanizmlarini yaratish hamda turizm ta'limini raqamli, barqaror va innovatsion rivojlanish tamoyillari asosida transformatsiya qilish istiqbollari ilmiy-amaliy jihatdan asoslash mazkur mavzuning dolzarbligini belgilaydi.

Asosiy qism. Bugungi kunda oliy ta'lim muassasalarining xalqaro raqobatbardoshligi xorijiy hamkorlar soni bilangina emas, balki ilg'or xalqaro tajribalarning ta'lim jarayoni, ilmiy-tadqiqot faoliyati va inson kapitalini rivojlantirish tizimiga samarali integratsiya qilinishi bilan belgilanmoqda. Shu nuqtayi nazardan, Buxoro davlat universitetida xalqaro akademik hamkorlikni kengaytirish, qo'shma ta'lim dasturlari va ilmiy loyihalarni rivojlantirish, akademik mobillikni kuchaytirish hamda professor-o'qituvchilarning kasbiy va tadqiqotchilik salohiyatini oshirishga qaratilgan tizimli ishlar muhim ahamiyat kasb etmoqda.

Mazkur yo'nalishda 2026-yil 10–28-avgust kunlari Avstriyaning Salzburg shahrida tashkil etilayotgan "Xalqaro murabbiylarni tayyorlash" dasturida BuxDU Turizm va mehmonxona xo'jaligi kafedrasini mudiri Yuldashev Kamol Sharifovich hamda Qo'shma ta'limni muvofiqlashtirish bo'limi o'qituvchisi Baxtiyorova Nigina Ulug'bek qizining ishtiroki universitetning xalqaro tajribani institutsional rivojlanishga integratsiya qilish strategiyasining amaliy ifodasi sifatida namoyon bo'lmoqda. Dastur doirasida turizm menejmenti, mehmondo'stlik industriyasi, zamonaviy pedagogik texnologiyalar, marketing, barqaror turizm va ta'lim jarayonini innovatsion tashkil etish bo'yicha ilg'or yondashuvlarni o'zlashtirish imkoniyati yaratilmoqda.

Tashrifning muhim jihati shundaki, Salzburgda o'zlashtirilgan bilim va ko'nikmalarni faqat individual kasbiy rivojlanish bilan cheklab qolmasdan, ularni BuxDUning ta'lim va ilmiy faoliyatiga tatbiq etish nazarda tutilmoqda. Shu maqsadda "Salzburg → Bukhara Knowledge Transfer" modeli asosida xalqaro tajribani yangi o'quv modullari, amaliy biznes keyslar, professor-o'qituvchilar uchun ichki malaka oshirish dasturlari, talabalar loyihalari va qo'shma tadqiqotlar shaklida institutsional bilim kapitaliga aylantirish muhim vazifa sifatida belgilanmoqda.

Yangi avlod turizm ta'limini shakllantirishda, avvalo, "Digital Tourism Education" yo'nalishini rivojlantirish dolzarb hisoblanadi. Ushbu yo'nalish doirasida turizm menejmenti, mehmonxona boshqaruvi, destination management va marketing fanlariga sun'iy intellekt, raqamli marketing, ma'lumotlar tahlili, raqamli platformalar va zamonaviy servis texnologiyalarini integratsiya qilish orqali talabalarning raqamli kompetensiyalarini shakllantirish imkoniyati kengayadi.

Ikkinchi muhim yo'nalish "Sustainable Tourism Lab", ya'ni barqaror turizm laboratoriyasini shakllantirishdir. Bunda Buxoro, Samarqand, Xiva va boshqa turistik hududlar misolida ekologik, ijtimoiy va iqtisodiy barqarorlik masalalarini o'rganish, yashil turizm modellarini ishlab chiqish, turistik hududlarni boshqarishning zamonaviy mexanizmlarini tadqiq etish hamda ilmiy natijalarni amaliyotga joriy qilishga alohida e'tibor qaratiladi.

Uchinchi yo'nalish sifatida "Hospitality Innovation Hub" mehmondo'stlik innovatsiyalari markazini tashkil etish taklif etiladi. Mazkur platforma talabalar, professor-o'qituvchilar, mehmonxona va turizm biznesi vakillarini birlashtirgan holda real biznes muammolarini hal qilish, yangi turistik mahsulotlar va servis innovatsiyalarini ishlab chiqish, startup loyihalarni shakllantirish hamda ta'lim-biznes hamkorligini kuchaytirish uchun xizmat qiladi.

To'rtinchi strategik yo'nalish "International Trainer Academy"ni yo'lga qo'yish bo'lib, uning asosiy maqsadi Salzburgda olingan tajribani universitet professor-o'qituvchilari o'rtasida tizimli ravishda ommalashtirishdan iborat. Master-klasslar, ochiq darslar, treninglar va "train-the-trainer" formatidagi kasbiy rivojlanish dasturlari orqali xalqaro pedagogik yondashuvlarning institutsional darajada tarqalishi ta'minlanadi.

Shu bilan birga, BuxDUda "Bukhara International Tourism Education & Research Hub" xalqaro turizm ta'limi va ilmiy tadqiqotlar platformasini shakllantirish istiqbolli loyiha sifatida qaralishi mumkin. Ushbu platforma doirasida "Bukhara-Salzburg Tourism Dialogue", "Silk Road

Sustainable Tourism Research”, “AYI for Tourism Education”, “Hospitality Business Case Challenge”, “Bukhara Tourism Innovation Academy” hamda “Joint Research & Double Degree” kabi ta’limiy, ilmiy va innovatsion tashabbuslarni amalga oshirish mumkin (1-jadvalga qarang).

1-jadval.

Buxoro davlat universitetida xalqaro hamkorlik va turizm ta’limini transformatsiya qilishning qiyosiy tavsifi

№	Qiyoslash yo‘nalishi	An’anaviy / amaldagi yondashuv	Taklif etilayotgan transformatsion yondashuv	Kutilayotgan natija
1	Xalqaro hamkorlik	Hamkorlik memorandumlari, tashrif va alohida loyihalar	Bukhara International Tourism Education & Research Hub asosida tizimli hamkorlik	Barqaror xalqaro akademik va ilmiy hamkorlik tarmog‘i
2	Xorijiy tajriba transferi	Olingan tajribaning individual kasbiy faoliyatda qo‘llanilishi	“Salzburg → Bukhara Knowledge Transfer” modeli asosida institutsional transfer	Xorijiy tajribaning universitet bilim kapitaliga aylanishi
3	Turizm ta’limi mazmuni	Asosan nazariy va an’anaviy o‘quv modullari	Digital Tourism Education asosida AI, data analytics, raqamli marketing va platformalarni integratsiyalash	Talabalarning zamonaviy raqamli kompetensiyalarini rivojlantirish
4	Ta’lim metodlari	Ma’ruza, seminar va an’anaviy amaliy mashg‘ulotlar	Business case, project-based learning, problem-based learning va real turistik vaziyatlar	Amaliy, tahliliy va muammoli vaziyatlarda qaror qabul qilish ko‘nikmalari
5	Barqaror turizm	Mavzular doirasida nazariy o‘rganish	Sustainable Tourism Lab orqali hududiy muammolarni tadqiq etish	Buxoro va boshqa turistik hududlar uchun barqaror turizm yechimlari
6	Ta’lim–biznes integratsiyasi	Amaliyot va alohida hamkorlik tadbirlari	Hospitality Innovation Hub orqali universitet–talaba–biznes hamkorligi	Real biznes muammolariga innovatsion yechim va startaplar
7	Professor-o‘qituvchilar rivoji	Davriy malaka oshirish kurslari	International Trainer Academy va “train-the-trainer” modeli	Xalqaro pedagogik tajribaning universitet miqyosida ommalashuvi
8	Talabalarning roli	Bilim va tayyor tajribani o‘zlashtiruvchi	Tadqiqot, loyiha, startap va xalqaro tashabbuslarning faol ishtirokchisi	Mustaqil, kreativ va tadbirkorlik kompetensiyalariga ega bitiruvchi
9	Ilmiy-tadqiqot faoliyati	Individual va mahalliy tadqiqotlar	Silk Road Sustainable Tourism Research kabi qo‘shma xalqaro tadqiqotlar	Xalqaro maqolalar, grantlar va ilmiy loyihalar sonining oshishi
10	Akademik mobillik	Qisqa muddatli tashrif va almashinuvlar	Mobillikni qo‘shma ta’lim, tadqiqot va	Mobillikning institutsional

			professional rivojlanish bilan integratsiyalash	samaradorligini oshirish
11	Qo'shma ta'lim	Alohida xorijiy hamkorlik dasturlari	Joint Research & Double Degree mexanizmlarini kengaytirish	Qo'shma va ikki diplomli dasturlarni rivojlantirish
12	Turizm innovatsiyalari	Tayyor xalqaro tajribalarni o'rganish	Mahalliy turistik resurslar asosida yangi mahsulot va servis modellarini yaratish	Buxoroga mos innovatsion turizm mahsulotlari
13	Raqamli texnologiyalar	AKTdan yordamchi vosita sifatida foydalanish	AYI va raqamli platformalarni ta'lim, tadqiqot va turizm boshqaruviga integratsiyalash	Turizm ta'limining raqamli transformatsiyasi
14	Universitetning xalqaro pozitsiyasi	Xalqaro tajribani qabul qiluvchi universitet	Xalqaro maydonga o'z tajribasi va innovatsiyalarini taklif qiluvchi universitet	BuxDUning xalqaro akademik nufuzi va raqobatbardoshligini oshirish

Ushbu qiyosiy tahlil BuxDUda xalqaro hamkorlikni alohida tashrif va loyihalar doirasidan institutsional bilimlar transferi tizimiga, turizm ta'limini esa an'anaviy bilim berish modelidan raqamli, barqaror, amaliy va innovatsion ta'lim ekotizimiga transformatsiya qilish istiqbollari mavjudligini ko'rsatadi. Bunda "Salzburg → Bukhara Knowledge Transfer" modeli xalqaro tajribani universitetning ta'lim, ilmiy-tadqiqot, kadrlar salohiyati va biznes bilan hamkorlik yo'nalishlariga uzluksiz transfer qilishning integrativ mexanizmi sifatida xizmat qilishi mumkin.

Mazkur loyihalarning amalga oshirilishi natijasida BuxDUning xalqaro hamkorlik geografiyasini kengaytirish bilan bir qatorda turizm ta'limini mehnat bozori talablariga moslashtirish, talabalarning amaliy va raqamli kompetensiyalarini rivojlantirish, professor-o'qituvchilarning xalqaro kasbiy salohiyatini oshirish, qo'shma ilmiy tadqiqotlarni ko'paytirish va xalqaro ta'lim dasturlarini ishlab chiqish uchun yangi imkoniyatlar yuzaga keladi.

Shu ma'noda, Salzburgdagi xalqaro dasturda ishtirok etishni oddiy xizmat safari yoki malaka oshirish tadbiri sifatida emas, balki BuxDUning xalqaro ta'lim va ilmiy-tadqiqot makonidagi institutsional transformatsiyasi uchun strategik platforma sifatida baholash mumkin. Uning asosiy natijasi xorijiy tajribani tayyor holda o'zlashtirish emas, balki uni Buxoro hududining turistik salohiyati, milliy ta'lim an'analari va zamonaviy xalqaro tendensiyalar bilan uyg'unlashtirgan holda yangi ta'lim texnologiyalari, ilmiy tadqiqotlar va innovatsion loyihalarga aylantirishdan iborat.

BuxDUning strategik yondashuvi "xorijiy tajribani qabul qilish"dan "xalqaro ta'lim maydoniga Buxoro tajribasini olib chiqish" bosqichiga o'tishni nazarda tutadi. Bu esa universitetni nafaqat xalqaro tajribadan foydalanuvchi, balki turizm ta'limi, barqaror rivojlanish, raqamli transformatsiya va mehmondo'stlik sohalarida yangi bilim va innovatsion yechimlar yaratuvchi akademik markaz sifatida shakllantirishga xizmat qiladi.

Xulosa qilib aytganda, Buxoro davlat universitetida xalqaro hamkorlikni rivojlantirish va turizm ta'limini transformatsiya qilish universitetning xalqaro raqobatbardoshligini oshirishning muhim strategik yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Salzburgdagi xalqaro dastur doirasida o'zlashtirilgan ilg'or tajribalarni "Salzburg → Bukhara Knowledge Transfer" modeli asosida ta'lim, ilmiy-tadqiqot va kasbiy rivojlanish jarayonlariga integratsiya qilish xorijiy tajribani individual bilim darajasidan institutsional bilim kapitaliga aylantirish imkonini beradi.

Tadqiqot doirasida ilgari surilgan "Digital Tourism Education", "Sustainable Tourism Lab", "Hospitality Innovation Hub", "International Trainer Academy" hamda "Bukhara International Tourism Education & Research Hub" kabi tashabbuslar turizm ta'limining mazmunini raqamli texnologiyalar, sun'iy intellekt, barqaror rivojlanish tamoyillari va real biznes amaliyoti bilan

uyg'unlashtirishga xizmat qiladi. Ularning amalga oshirilishi talabalarning kasbiy, amaliy va raqamli kompetensiyalarini rivojlantirish, professor-o'qituvchilarning xalqaro salohiyatini oshirish, ta'lim-fan-biznes integratsiyasini mustahkamlash hamda qo'shma ilmiy va ta'lim loyihalarini kengaytirish uchun yangi imkoniyatlar yaratadi. Shunday qilib, BuxDUda xalqaro hamkorlikning istiqbolli modeli xorijiy tajribani o'rganishdan uni mahalliy sharoitga moslashtirish, innovatsion mahsulotga aylantirish va xalqaro akademik maydonga olib chiqish tamoyiliga asoslanishi lozim. Mazkur yondashuv Buxoro davlat universitetining nafaqat xalqaro tajribadan foydalanuvchi, balki turizm ta'limi, barqaror turizm, raqamli transformatsiya va mehmondo'stlik innovatsiyalari bo'yicha yangi bilim va amaliy yechimlarni yaratuvchi xalqaro akademik markaz sifatidagi mavqeini mustahkamlashga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi PF-60-son "2022–2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi Farmoni. – Toshkent, 2022.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 8-oktabrdagi PF-5847-son "O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi Farmoni. – Toshkent, 2019.
3. UN Tourism. **Tourism and Digital Transformation.** – Madrid: World Tourism Organization (UN Tourism).
4. UNESCO. **Education for Sustainable Development: A Roadmap.** – Paris: UNESCO, 2020.
5. OECD. **Digital Education Outlook 2023: Towards an Effective Digital Education Ecosystem.** – Paris: OECD Publishing, 2023.